

Az olvasónak, miközben Jemnitz Hardie-képével ismerkedik, igen rokonszenves lehet, hogy a szerző végig „beszélteti” hősét. Sok helyen közvetlenül idézi is őt, és közben rengeteg eredeti dokumentumot, beszédet dolgoz fel. Ezzel a módszerrel megkönnyíti „hőse” mentalitásának a megismerését. Hardie stílusa annyira sajátos, hogy esetenként név nélküli mondatait is azonosítani tudjuk. Ez vonatkozik arra is, amikor vitatkozik valakivel.

Érdemes szóvá tenni, hogy a könyvben ismertetett vitákban vagy nézetkülönbségekben esetenként Hardie nem eléggé meggyőző. Jemnitz ugyan is viszonylag kevés alkalmat ad rá, hogy mélyebben megismerjük a korabeli politikai palettát. Nem mindig tudni pontosan, Hardie milyen nézetekkel vitatkozik. Ebben az értelemben a könyv nem elég „pluralista”, ami valamelyest zavarja maradéktalan hitelességét, holott jól tudjuk, hogy Jemnitz János birtokában van a forrásoknak, amelyek teljesebbé tehetnék volna a könyvét. Ez alól Hardie-nak a nemzetközi szocialista mozgalom, a II. Internacionálé fórumain kifejtett véleménye, beszédei sem képeznek kivételt. Az olvasó, amennyiben kevésbé járatos az említett kérdésekben, nehezen tudja „beilleszteni” Hardie álláspontjait a nemzetközi szocialista mozgalom vitáiba. Ez pedig fontos lenne, mert különben nem igazán érthető, hogy a brit szocialista mozgalom pártjai miért „lőgtak ki” bizonyos értelemben a II. Internacionáléból.

Figyelembe véve, hogy manapság már maga a munkásmozgalom-történet sem általánosan művelt és ismert diszciplína, de az angol szakszervezetek és a Munkáspárt korai története magyar nyelven még azon belül sem volt feldolgozva, a Hardie életét bemutató kötet hiánypótló munka. Fontos lenne azonban egy olyan teljesebb képet is kapnunk, amelynek koordináta-rendszerében érthetőbbé válik maga a konkrét téma, a konkrét személyiség is.

Különösen igaz ez, ha a könyv valójában egyetlen nagyobb, viszont igen komoly hibájával szembesülünk: a jegyzetapparátus teljes hiányával. Különösen fájó ez azért, mert a szerző valóban dús forrásanyagra támaszkodik, és ezeket alaposan ki is használja, beszélteti, idézi. Konkrét jegyzetek és forrásmegjelölések helyett azonban az olvasó egy hatoldalás „Irodalmi tájékoztatóval” kell, hogy beérje – amely kétségkívül hasznos, ám messze nem elégséges ahhoz, hogy a témában a további tájékozódást megkönnyítse. Jegyzetek nélkül kiadni egy ilyen jellegű munkát komoly hiba, hiszen alapos történeti opuszt, és nem valamilyen könnyed ismeretterjesztő művet tartunk a kezünkben.

Ugyanezért tűnik talán fel egy névmutató hiánya: a könyvben értelem szerűen seregestül bukkannak fel az inkább kevésbé, mint többé

ismert szereplők, mozgalmárok, politikusok. Az olvasó a szerkesztői mankók híján néha hajlamos elmerülni ezek tengerében.

A recenziens véleménye szerint Jemnitz János könyvében a legjobban sikerül fejezetek azok, amelyek Hardie elkötelezett internacionalizmusát részletezik (vagy érintik): a búr háborúval, az ír kérdéssel, a gyarmati rendszerrel, az első világháborúval kapcsolatban. Hardie valamennyi kérdésben világosan kifejtett álláspontot képvisel, és az olvasó a szerzőtől itt nagy segítséget kap, hogy eligazodhasson az igencsak szövevényes kérdésekben. Jemnitz írásának értékét nem befolyásolja, hogy végül is ez volt az a politikai szféra, amelyet Keir Hardie, de a brit szocialisták is érdemben alig tudtak befolyásolni.

Jemnitz János sajátos leíró stílusa, az aprólékosság, a sok, eddig kevésbé ismert idézet izgalmassá teszi a művet, belőle a járatosabb olvasó is újabb és újabb részleteket ismer meg. Sajnos az olvasó szerkesztői munka helyenként hiányos: gyakori a javítatlan elütés, a zavaró nyelvtani, egyeztetési probléma a szövegben – különösen feltűnő, hogy még a szerzőt bemutató nyúlfarknyi fülszövegben is benne maradt egy értelemzavaró stilisztikai hiba. Ettől még a szerző dolgozata hiánypótló. A brit szocialista mozgalom ugyanis mindig sok, hazánkban kevésbé ismert sajátosságot produkált. Úgy látjuk, hogy aki ezekhez közelebb kíván kerülni, annak érdemes megismerni a régi időket is. Ebben pedig Jemnitz Keir Hardie-ről szóló munkája hatékony segítséget nyújthat.

Havas Péter

Kilátás és kilátástalanság*

„Lakótelep... baljóslatú szó. Tízszintes panelházak jutnak az ember eszébe, köztük kiégett fű a senki földjén. Alumíniumfalú ABC-áruház, parkolósvatag, rakéta- és földgömbmászóka a játszótéren. Az épületkolosszusok között porból és szemétből örvényt kavar a szél.”¹

Bár a lakótelep mint jelenség vagy akár csak szó kapcsán sokan főként az 1970-es, 1980-as évek panelproduktumaira asszociálnak, azok építésének gondolata nem a szocializmus idején merült fel először. Megjelenése jóval korábbra, a modern város kialakulásának kezdetére, vagyis a 19. század utolsó évtizedeire tehető, amikor a kibontakozó ipar miatt

* N. Kovács Tímea (szerk.): *Lakótelepek. A modernitás laboratóriumai*. Kijárat Kiadó, Budapest, 2008. 172 p.

¹ FERKAI András: *Lakótelepek*. Budapest Főváros Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatala, Budapest, 2005. 5.

ugrásszerűen megnövekedett lakosság számára kellett megteremteni a lakáshoz jutás lehetőségét.² Ennél fogva a lakótelepek között igen jelentős különbség lehet azok megvalósítása, formai és esztétikai megoldásaik, valamint lakóközösségük révén, mondhatni az egykor a lakáshiány enyhítése végett felépített lakótelepek eltérő „életutakat” jártak be. Akad köztük olyan, amely az adott település, kerület kiemelt presztízsű részének számít, lakásárai magasak, az ottani életmód vonzóknak számít. Azonban nagyon sok olyan található köztük, s ezek sorából kiemelkednek a szocialista korszakban házgyári technológiával felépültek, amelyek mára elvesztették hajdani vonzerejüket. Hiába számítottak ugyanis az egypártrendszer idején kiemelt beruházási, ezáltal magas státusú területnek a lakótelepek (annak ellenére, hogy sokszor a települések szélein helyezkedtek el), mára ismét a városok beljebb fekvő részei kaptak nagyobb nyilvánosságot és ezáltal kedvezőbb anyagi, fejlesztési lehetőségeket. Napjainkra ezek a lakótelepek (legalábbis többségük) az életminőség javulásában megnyilvánuló kitörési pont helyett idővel meghaladó lakhatási szintként funkcionálnak, illetve alacsony vagy lecsúszott egzisztenciák reprodukciójának színteréül szolgálnak.³

A lakótelepen élők életének és a lakótelepi környezet néhány részletének megvilágítása a célja a recenzált tanulmánykötetnek is. A kötetben található írások nagy részének előzményeül egy, a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszéke és a Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszéke által 2006-ban közösen tartott előadás-sorozat szolgált, mely – mint azt a szerkesztő, N. Kovács Tímea bevezetőjében ki is emeli – interdiszciplináris keretek között zajlott. A tudományos tanácskozássorozat történetileg, építészeti és eszmetörténetileg helyezte el azokat a „fejlődéseket, politikai, építészeti, városrendezési elképzeléseket, amelyek a lakótelepek létrejöttéhez vezettek [...] Másrészt konkrét, s elsősorban magyarországi példák és esettanulmányok segítségével kívántuk elemezni a lakótelep jelenségét.” (7–8.) A könyvbe bekerült írások szerzőinek foglalkozási területe jól érzékelteti a már jelzett multidiszciplináris megközelítési módot, hiszen van köztük néprajzkutató, történész, kulturális antropológus, filozófus, kommunikációkutató és filmesztéta is. Ugyanerről árulkodnak a kötet címszavai is, megjelenik az újság- és filmelemzés,

² A témáról részletesen lásd: KÖRNER Zsuzsa: *A telepszerű lakásépítés története Magyarországon, 1850–1945*. Terc, Budapest, 2004.

³ A második világháború után épült lakótelepek történetére és jellemzőire lásd CSIZMADY Adrienne: *A lakóteleptől a lakóparkig*. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 2008.

az esettanulmányok fókuszába kerülnek tárgyak és lakótelepek is, városfejlesztési irányelvek, továbbá több korszakra vonatkozóan kibontakozik a lakótelepre jellemző hivatalos diskurzus és az épített környezethez, valamint az azt benépesítő lakókhoz kötődő városi legendák.

A mű – N. Kovács Tímea bevezető írása mellett – kilenc tanulmányt tartalmaz. A városépítészeti eszmékről, azok megvalósítóiról és jelentésbeli változásáról/változásairól szól Kerékgyártó Béla és Niedermüller Péter munkája. Havasréti József és N. Kovács Tímea írásai az épített terekkel foglalkoznak, egy-egy megvalósult lakótelep történetét és annak korabeli prezentációját nyújtják át az olvasónak. Horváth Sándor és Tóth Eszter Zsófia tanulmánya a lakótelepekre és az ott élők életére rakódó képzetekről, a helyszínekről és az azokat benépesítőkről kialakított mítoszokról szól. Frazon Zsófia a lakótelepi élet tárgyi kultúrájának néhány elemét veszi górcső alá. A magyar játék- és dokumentumfilmek lakótelepképe tárul elénk Gelencsér Gábor és Varga Balázs elemzése nyomán.

A „*Leforgathatnál ott egy régi amerikai filmet...*”. A *nagykanizsai MAORT-lakótelep* címet viseli Havasréti József kommunikációkutató munkája. A szerző esettanulmánya a sikeres gondoskodó vállalati szociálpolitika eredményeként a Magyar-Amerikai Olaj Rt. (MAORT Rt.) dolgozói részére a második világháború idején Nagykanizsán felépített lakótelepet mutatja be. A vállalat gazdasági erejét és közösségteremtő szándékát jelzi, hogy még két településen hoztak létre lakótelepet, ezek között azonban jelentős különbségek figyelhetők meg. Míg a két kisebb településen létesített telep a göcseji magyar parasztházak jegyeit viseli magán, addig a „nagykanizsai lakónegyed épületei, utcái, valamint a házakat körbefogó összefüggő park dekoratív kertépítészeti megoldásai olyan városi környezetet hoztak létre, amely érzékelhetően más módon jellemeztető, mint a dunántúli kisvárosok jellegzetes miliói” (32–33.), inkább az amerikai kertvárosok hangulatát idézik. A házak eltérő alapterületűek voltak, különbségek – akad köztük 198, 143 és 122 négyzetméteres is – azt jelzik, hogy a vállalat differenciált alkalmazottai között, s a meglévő hierarchiának megfelelően a nagyobb presztízsű munkát végzőket jutalmazhatta a nagyobb alapterületű lakóházzal. Mindemellett a lakások elosztásakor családpolitikai szempontok is közrejátszhattak: a vállalat a már családost, gyermeket/gyermeket nevelőket is preferálhatta. (A differenciált lakásméretet egyébként éles ellentétben álltak a kommunista/szocialista korszak egyenlítő elképzeléseivel, az akkori, egy fázisban épült lakások alapterülete ugyanis szinte megegyezett.) A tanulmány hangsúlya döntően a formális és kulturális megjelenítésre került, a szerző

elhelyezi a MAORT-telepet a korszak építészeti stílusai között, bemutatja az amerikai és magyar elképzelések alapján létrejött házak legfőbb jellemzőit. Hiányzik ugyanakkor a telep mai állapotáról szóló rövid leírás, ismertetés, továbbá a városon belül betöltött egykori és mai szerepének akár csak említésszerű bemutatása is. Emellett ha a tanulmányhoz felhasznált képek mellé elemzések társulnának, akkor a felvételek az illusztráció szerepén túl is hozzájárulhattak volna a lakótelep vizualizációjához.

N. Kovács Tímea tanulmánya („*Új-Mecsekalján már fénycsöves világitás ragyog.*” *Modernitás-metaforák és urbánus életvilágok: Pécs Uránváros*) a szocialista modernitás elképzeléseivel igazodva létrejött pécsi városrész, az Uránváros felépítésének történetére (melynek előzménye az urán utáni „vadászat” és a környékre áramló nagyszámú munkaerő elhelyezési problémájának megoldása volt), a városrész korabeli reprezentációjára, az egykor a politika és a nehézipar együttes szándékai szerinti funkciók/feladatok ismertetésére és az immár beköltözött lakók némelyikének öntudatos lakótelepi lakosként való vagy éppen deviáns viselkedésére fókuszál. A korabeli uránbányászok és a hagyományos energiahordozókat kitermelő bányászok életminősége a jó bérezés következtében meghaladta az akkori átlagos életszínvonalat, „a rendszer szinte legemblematikusabb figuráinak számítottak” (70.); ehhez viszont hozzátartozott az is, hogy a munkahelyek, a bányák gyakorta a lakott települések szélein vagy lakatlan területeken voltak. Uránváros esetében a preferált ágazatban dolgozó embertömeg lakhatási problémájának megoldására nem egy teljes egészében új település született, hanem egy már meglévőt, a hagyományos bányászata révén már addig is kiemelt jelentőségűként kezelt Pécs városát szemelték ki, s annak szélén húztak fel számukra új településrészt. A tanulmányhoz felhasznált visszaemlékezések, beszámolók és korabeli újságok mondandója jól tükrözi a korhangulatot, ilyen például az uránnak (a „mitikus” ércnek) és kutatóinak (mint úrlényeknek) a felbukkanása, vagy a történetet átszövő epizódok. „Uránváros részletes keletkezéstörténete rengeteget mesél az akkori politikáról, a döntési mechanizmusokról, a nehéziparnak tulajdonított hihetetlen jelentőségről.” (75.) N. Kovács Tímea tanulmánya jól szerkesztett, olvasmányosan megírt munka. Kiemelendő, hogy bemutatja a városrészt belakó népséget, utal az épített tér és a lakók kapcsolatára, továbbá üdvözlendő a narratív források használata, valamint a képanyag nem csupán illusztratív felhasználása is.

Az „*Az volt a jelszó, hogy hány cukorral kéri a feketét. A gyeses csajok csinálták.*” *A gyeses lévő nők mindennapjai a lakótelepeken az 1980-as*

években címmel Tóth Eszter Zsófia lakótelepi történeteket mesél el. A nők és a lakhely kapcsolatára vonatkozó szakirodalmi áttekintésként a szomszédsági kapcsolatokról és a feminista történetírásban kiemelten taglalt női építészetről szól, majd felvázolja az 1967-ben bevezetett gyessről szóló diskurzusok főbb irányait (demográfiai vetület, a női szerepek vizsgálata, pszichológiai-pszichiátriai nézőpont). Megjegyzem azonban, hogy ily módon az áttekintés nem igazán átfogó, inkább a nők és a lakhely témakörének kérdéskörére vonatkozó irodalomból ad ízelítőt. A gyeses anyukákkal kapcsolatos beszédmód pszichológiai-pszichiátriai vetülete az úgynevezett gyess-betegség problémája, amit az anyáknál a bezártság, a női szerepek egyoldalúvá válása és a kellő intenzitású külső inger elmaradása okoz. A betegség egy szocialista kori példája tűnik fel a Nők Lapjában 1980-ban *Unalom összkomfortban?* címmel megjelent vitaindító cikkben, mely egy elvált, két gyermekét egyedül nevelő nő helyzetét ismerteti az olvasókkal. A kibontakozó vitában sok nő részt vett, egymástól igen eltérő társadalmi és lakókörnyezetben élők, illetve különböző korosztályhoz tartozók egyaránt. Voltak, akik megértették, voltak, akik értetlenkedve fogadták a cikkben ábrázolt nő helyzetét. Fel-tűnő, hogy egy idő után már nem a cikk szereplője, hanem a témához hozzászólók véleménye, állásfoglalásai váltak témává (olykor persze igen különböző előjellel). Beszédes, hogy sokan a szocialista kor eszményeit, értékeit – a modernséget, a közösségépítést, a női emancipációt az élet megannyi területén stb. – állították szembe más értékítéletekkel; a vita menetét természetesen irányíthatta az újságíró is, hiszen ő volt az, aki a beérkezett anyagok soráról rendelkezett. Beszédes, hogy a cikk írója a téma lezárásaként a gyesen lévőkhöz helyzetére nem „gyógyírt” kínált, hanem az áldozatos munkát és a szocializmus vívmányait (köztük a gyest) méltatta. A tanulmány másik fele említést tesz a lakótelepen élő deviáns anyukákról, majd az 1985-ben Szomjas György rendezésében készült filmet, a *Falfúrót* vonja be értelmezési körébe. Géza (Bán János), aki egy lakótelepen él gyesen lévő feleségével és két gyermekükkel, munkája elvesztése után vállalkozásba kezd, a kikezdehetetlen betonfalak fúrására szakosodik. Közhely, de ahogy sikeres lesz munkájában, úgy elveszíti családját, ugyanis egy nem túl erkölcsös, normaszegő nővel (mint kiderül, a lakótelep egyik prostituáltjával) köti össze életét. A főhős kalandja dicstelenül ér véget (a szerető elköltözik), de a család élete visszarendeződik a régi kerékvágásba. Megjegyzendő azonban, hogy a film nem illeszkedik a tanulmány címe által meghatározott tematikához, hiszen az inkább szatirikus eszközökkel jeleníti meg a különböző női szerepeket, viselkedésmintákat, de azok közül nem a gyerekekkel otthon lévő anya

képe kerül középpontba, a feleség egyáltalán nem emelkedik ki a női szereplők köréből.

Filmkockák peregnek a szemünk előtt Varga Balázs filmesztéta munkája nyomán is (*Emberek a városban. Sztálinváros építésének mítosza a Kiskrajcár című filmben*). Keleti Márton 1953-ban rendezett filmje emblemikus várost választott cselekményének helyszínéül. Emblematikusat, hiszen Sztálinváros, a mai Dunaújváros esetében Magyarország tizenegy szocialista városa közül az egyikről beszélhetünk, mely szinte a semmiből nőtt ki pillanatok alatt.⁴ A film a város építésének hőskorszakába kalauzolja el nézőjét, a kibontakozó cselekmény főszereplői a Sztálinvárost építő sztahanovista munkások, a faluról városra került Madaras Jóska (Soós Imre), és a munkásszármasz Orbán Pista (Szirtes Ádám). A történet tulajdonképpen egyszerű, a megfeszített munka közepette ismeretségek, barátságok, szerelmek szövődnek. Madaras Orbán Annába (Pápai Erzszi) – vagyis Orbán Pista testvérébe – lesz szerelmes, Orbán pedig Garas Juli (Mészáros Ági) iránt lobban szerelemre. Bonyoldalmat az egyéni törekvések és a megbúvó ellenségek, szabotőrök okoznak csak, de az új párttitkár, Túri (Bessenyei Ferenc) és a főhősök elhárítják az akadályokat, így jó irányban (a családalapítást előrevetítve) bontakozhat ki a főszereplők további élete, melynek színtere természetesen Sztálinváros. A film sok tekintetben magán hordozza a korszellemet: az ötvenes évek termelési filmjei közé tartozik, az új világ, a szocializmus építése és a közösségteremtés hangsúlyos mondanivalója a történetnek, a főhősök munkások, azon belül sztahanovisták, a szereplők zöme előtt nyitva áll az út a fejlődésre, karakterük a közeg nevelő hatása folytán egyre inkább megfelel a szocialista eszményeknek stb. Elmondható ugyanakkor az is, hogy a film több vonatkozásban is szakított a régi szemlélettel, s újszerű megoldásokat alkalmaz: fontos szerepet szán a magánéletnek, a termelés helyszínein kívül megjelenik a lakóhely, az új lakás is, valamint hiányzik belőle a szovjet példa és Sztálin, illetve Rákosi ideológiai útmutatása. Varga Balázs történeti és kulturális antropológiai szakmunkákra, filmes folyóiratokra alapozott tanulmánya jól sikerült ötvözte a *Kiskrajcár* című film és a korszak nehézipari fellegvárára ráakódott mítoszok/képzetek értelmezésének. Úgy gondolom azonban, hogy nem illeszkedik tökéletesen a kötet lakótelepi tematikájába, hiszen a film nem a várost (vagy annak egyik meghatározó elemét, a lakótele-

pet) járja körül, hanem a „termelés és a nevelődés mítoszáét” követi nyomom, és emellett „a magánélet és az egyéni boldogságkeresés is szerephez jut”. (136.) A város – mely nem a lakóhelyet, tehát a lakótelepi környezetet jelenti, hanem magában foglalja a munkahelyet is – „mindössze” helyszíne a cselekménynek (igaz, emblemikus helyszíne), jóformán alig tűnik fel a történetben. Vagyis a *Kiskrajcár* inkább szól a szocialista jellemfejlődésről, a munka szerepéről és feladatáról, valamint a közösségépítés hangsúlyos mivoltáról.

Ellentmondásokkal teli világot tár a kötet az olvasó elé, a lakótelepek egyszerre lehetnek színesek és szürkék, izgalmasak és unalomba fulladók, rejtelmesekek és nagyon könnyen kiismerhetők, s talán pont ennek a sokszínűségnek köszönhetően tűnik a munka némileg rendezetlennak. Kifogásolható például, hogy az írások nincsenek blokkokba rendezve, holott több szempont szerint is csoportosíthatóak lennének és egymás mellett határozottabban vetnék fel a kérdéseket és problémákat. A szerkesztő csoportosíthatta volna az egyazon diszciplínához tartozó tanulmányokat, vagy aszerint is elkülöníthette volna őket, hogy melyek foglalkoznak inkább az épített térrel, s melyek az azokat belakókkal. Lehetett volna időbeli határokat is kijelölni, hiszen több korszak is feltűnik a kötetben, a Rákosi-kortól egészen a kései szocializmus utolsó éveig. Mindezekon túl a kötet megmutatja az interdiszciplináris kutatások egyik legfőbb fogyatékoságát is (ami – megfelelően alkalmazva – egyben előny is), mikor egy-egy tudományág képviselője a sajátjától idegen terepre merészkedik. Amikor a történész a filmhez „nemcsak” történeti forrásként viszonyul, hanem mondanivalójának pszichológiáját kutatja, illetve ha a filmesztéta vagy kommunikációkutató a történelem mezején tesz látogatást. Megemlítendő, hogy a kötet három tanulmányához a szerzők képanyagot is mellékeltek (igaz, ki így, ki úgy használta azokat), a már említett Havasréti József és N. Kovács Tímea mellett Frazon Zsófia etnográfus írását is kiegészítik a képek. Az ő munkája – mint azt maga is megfogalmazta – kísérleti jellegű, a lakótelepi élethez kapcsolódó tárgyak elemzése révén a múzeumok gyűjtőkörének újra-gondolására hívja fel a figyelmet. Három másik tanulmány esetében kifejezetten sokat jelenthetett volna, ha „legalább” illusztrációként feltűnik a fotó, hiszen témáikat (Varga Balázs és Gelencsér Gábor filmelemzéseiről, valamint Horváth Sándornak az új lakótelepek társadalmi problémáiról szóló írásáról van szó) a képi világ megjelenítése „tapinthatóbbá” tette volna...

Úgy gondolom, hogy a *Lakótelepek* inkább merítés a különböző tudományterületek urbanisztikai és városantropológiai kutatásainak palet-

⁴ A szocialista város meghatározására és a magyar szocialista városokra lásd GERMUSKA Pál: *Indusztria bővülé-
letében*. 1956-os Intézet, Budapest, 2004. 47–53.; Sztálinvárosra lásd HORVÁTH Sándor: *A kapu és a határ:
mindennapi Sztálinváros*. MTA Történettudományi Intézete, Budapest, 2004.

tájáról. S talán épp ez is volt a cél. A kötet megmutatja, hogy az urbanisztika és városantropológia széles spektrumán belül mely tudományágak foglalkoz(hat)nak – hozzátevé, hogy mindez persze nem zárja ki újabb diszciplína felbukkanását a témát illetően – a városépítészeti eszmékkal, az épített környezettel, a lakótelepekhez kapcsolódó mítoszokkal, a városlakókkal és a lakótelepi lakások tárgyi kultúrájával.

Kovács Csaba